

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра юридичної психології

Назва навчальної дисципліни	Сучасні психологічні теорії особистості (Modern psychological theories of personality, Современные психологические теории личности
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Мартенко Юлія Івановна
Профайл викладача (-ів)	?Мартенко Юлія Івановна? - ?Google Академія?
Контактний тел.	095-707-93-73
E-mail:	yuliamartenko@ukr.net
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://dn.naiiu.kiev.ua/login/index.php
Консультації	Зазначте формат і розклад проведення консультацій <u>Очні консультації:</u> в день проведення навчальних занять. <u>On-line – консультації проводяться за попередньою домовленістю:</u> 095-204-94-95 – Viber. 095-204-94-95 – Telegram Zoom Google Meet Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись із письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k015@naiiu.kiev.ua

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сучасні психологічні теорії особистості» передбачає засвоєння знань про суть особистості, як однієї з базових категорій, у вітчизняній та зарубіжній психології.

Зміст навчальної дисципліни реалізується через викладання наступних тем:

1. Проблема суті особистості у сучасній психології.
2. Вітчизняні психологічні теорії особистості
3. Зарубіжні психологічні теорії особистості.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Сучасні психологічні теорії особистості” є опанування студентами сучасних психологічних знань про суть особистості як теоретичної основи для підготовки психолога до наукової та практичної діяльності.

Цілі навчальної дисципліни:

- розкриття основних понять психології особистості,
- розгляд складових теорії особистості,
- ознайомлення з основними зарубіжними теоріями особистості,
- ознайомлення з основними вітчизняними теоріями особистості.

3. Формат навчальної дисципліни. Заочний

4. Результати навчання. У відповідності до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти після закінчення курсу повинні:

знати:

- психологічні погляди на суть особистості;
- детермінанти особистісного розвитку людини;
- структуру особистості, суть її компонентів (за А.Г. Ковальовим, К.К. Платоновим, С.Д. Максименком, В.В. Рибалкою, А.А. Бодальовим, Л.І. Божович, А.В. Петровським та ін.);

- класифікацію вітчизняних та зарубіжних теорій особистості;
- зарубіжні теорії особистості;

уміти:

- розкривати суть особистості та її властивостей;
- визначати місце особистості та особистісних властивостей у системі психологічних знань;
- визначати теоретичні засади розв'язання дослідницьких та практичних проблем особистості;
- вербалізувати та використовувати знання, добирати адекватні приклади для пояснення теоретичних положень тощо.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	4 год.
семінарські заняття / практичні	8/ 6 год.
самостійна робота	72 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни

Рік викладання	семестр	спеціальність	рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2020	1	психологія	1 маг	Вибіркова (В)

7. Пререквізити «Загальна психологія», «Психофізіологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Диференціальна психологія», «Психологічне консультування».

8. Технічне та програмне забезпечення/обладнання – комп'ютер, проектор.

9. Політики курсу - згідно з «ПОЛОЖЕННЯМ про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ» (затверджено Рішенням Вченої ради НАВС від 27 березня 2018 р., протокол № 5; уведено в дію Наказом НАВС від 30.03.2018 № 422)

10. Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, вид навчального заняття, кількість годин, план заняття, тези

Тема 1. Проблема суті особистості у сучасній психології.

Лекція – 2 год.

Семінарське заняття – 4 год.

Практичне заняття 2 год.

План лекції:

1. Суть особистості.
2. Детермінація становлення особистості.
3. Ознаки, критерії, рівні сформованості особистості.

Семінарське заняття:

1. Суть та співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність", "суб'єкт та об'єкт впливів", "особа".
2. Суть особистості у контексті проблеми детермінації становлення особистості:
3. Біологічне та соціальне у становленні особистості;
4. Соціалізація та індивідуалізація у становленні особистості.
5. Проблема ознак, критеріїв та рівнів сформованості особистості.

Визначення особистості на основі співставлення споріднених понять ("людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність", "суб'єкт та об'єкт впливів", «особа»). Людина як індивід. Індивідні властивості. Людина як особистість. Людина як індивідуальність. Людина як суб'єкт та об'єкт впливів.

Проблема детермінації становлення особистості. Біологічне та соціальне як детермінанти становлення особистості. Соціалізація та індивідуалізація як детермінанти становлення особистості. Особистість у контексті проблеми соціалізації та індивідуалізації людини. Соціалізація як детермінанта становлення особистості. Індивідуалізація як детермінанта становлення особистості. Самосвідомість та рефлексія як основа індивідуалізації. Саморегуляція у контексті особистісного становлення. Проблема ознак, критеріїв та рівнів сформованості особистості.

Тема 2. Вітчизняні психологічні теорії особистості

Лекція – 1 год.

Семінарське заняття – 2 год.

Практичне заняття – 2 год.

План лекції:

1. Проблема структури особистості у вітчизняній психології. Основні структури особистості.
2. Психологічний зміст основних структурних компонентів особистості.
3. Класифікація та суть основних вітчизняних психологічних теорій особистості.

План практичного заняття:

1. Структура особистості за С.Л. Рубінштейном.
2. Особистість у концепції О.Г.Ковальова.
3. Функціональна динамічна структура особистості за К.К.Платоновим.
4. Структура особистості в концепції В.М.Мясищева.
5. Вирішення тестових завдань.
6. Перегляд та обговорення навчального відео.
7. Підібрати методики визначення типу особистості, екстраверсії, інтраверсії.
8. Підібрати методики визначення типу особистості в соціоніці.
9. Провести дослідження за обраними методиками.
10. Проаналізувати результати дослідження.
11. Виконати методику на виявлення відношення особистості до себе

Проблема структури особистості. Структура особистості у вітчизняній психології: за А.Г.Ковальовим, К.К.Платоновим, С.Д.Максименком, В.В.Рибалкою, О.О.Бодальовим, Л.І.Божович, А.В.Петровським та ін. Їх порівняльна характеристика. Психологічний зміст основних структурних компонентів особистості.

Класифікація та суть основних вітчизняних психологічних теорій особистості. Теорії у контексті розуміння структури особистості. Теорії у контексті розуміння місця біологічного та соціального в суті та структурі особистості. Теорії особистості Л.С.Виготського, С.Л.Рубінштейна, О.М.Леонтьєва.

Тема 3. Зарубіжні психологічні теорії особистості

Лекція – 1 год.

Семінарське заняття – 2 год.

Практичне заняття 2 год.

План лекції:

1. Класифікація зарубіжних психологічних теорій особистості.
2. Теорії особистості в контексті глибинної психології.
3. Теорії особистості у контексті вершинної психології.
4. Теорії особистості в контексті сполучення глибинної та вершинної психології.
5. Факторні теорії особистості.

План семінарського заняття:

1. Теорії особистості в контексті глибинної психології (на прикладі психоаналізу Фрейда, аналітичної психології Юнга).
2. Теорії особистості у контексті вершинної психології (на прикладі гуманістичної психології (Роджерс, Маслоу) та біхевіоризму (Уотсон, Торндайк).
3. Теорії особистості в контексті сполучення глибинної та вершинної психології (на прикладі епігенетичної теорії Еріксона).
4. Факторні теорії особистості.
5. Соціально-когнітивна теорія особистості Альберта Бандури.
6. Теорія соціального наuczіння Джуліана Роттера
7. Психологія свідомості Вільяма Джемса.
8. Особистість в «описовій психології» Вільгельма Дільтея та Едуарда Шпрангера.
9. Теорії особистості у французькій соціологічній школі.

Теорії особистості в контексті глибинної психології (психоаналіз Фрейда, аналітична психологія Юнга, індивідуальна психологія Адлера та ін.).

Теорії особистості у контексті вершинної психології:

- гуманістичної психології Роджерса, Маслоу, Мей та ін.;
- теорії ролей (Мід, Блумер, Гофман, Кун та ін.);
- психодрами Морено;
- когнітивної психології (Найсер, Еліс, Бек, Келі та ін.);
- біхевіоризму (Уотсон, Торндайк та ін.).

Теорії особистості в контексті сполучення глибинної та вершинної психології:

- епігенетична теорія Еріксона;
- онтопсихологія Менегетті та ін.

Факторні теорії особистості: Кеттела, Айзенка, Олпорта, Коста та Мак-кра та ін.

Необхідне обладнання:

Комп'ютер, проектор.

Література до всіх тем:

Основна (базова) література

Підручники, посібники:

1. Давыдов В.В. Лекции по общей психологии. – М., 2005.
2. Загальна психологія: Підручник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид, випр. і доп.. - К.: Каравела, 2012. – Шифр Ю9 3140
3. Караванова Л.Ж. Психология. – М.: Дашков и Ко., 2014.
4. Климов Е.А. Основы психологии. – М., 2005. – Шифр Ю9 К492
5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психология: Схеми, опорні конспекти, методики. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2011.
6. Макарова И.В. Общая психология. Краткий курс лекций. – М.: Юрайт, 2014.
7. Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб.: Питер, 2014. – Шифр Ю9 М159

8. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. – *Шифр Ю9 М171*
9. Немов Р.С. Психологія. В 3-х кн.– М.: Юрайт, 2013-2014.
10. [Нуркова В.В. Общая психология.](#) - М.: Юрайт, 2015.
11. Общая психология /Под ред. В.В.Богословского и др. – М.: Просвещение, 1981. – *Шифр Ю9 О28*
12. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. – К.: Кондор, 2012.
13. Психологія /За ред. Трофімова Ю.Л. – К.: Либідь, 2008. – *Шифр Ю9 П863*
14. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2013. – *Шифр Ю9 Р823*
15. Столяренко Л.Д. Основы психологии. – Ростов н/Д: Феникс, 2010. – *Шифр Ю9 С816*
16. Хохліна О.П. Загальна психологія: Хрестоматія. Навчальний посібник /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. – К.: Істина, 2013.

Додаткова (допоміжна) література

Монографії, збірники, статті:

1. Берулава Г.А. Методология современной психологии: Монография. – М.- Воронеж, 2009. – С.83-132.
2. Бех І.Д. Психологічні механізми сходження особистості до духовних цінностей // Педагогіка і психологія. – 2011. - №2(7). – 159 с.
3. Бодалев А.А. Психология о личности. – М.: МГУ, 1988.
4. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М., 1968.
5. Голубева Э.А. Способности. Личность. Индивидуальность. – Дубна, 2005.
6. [Гримак Л.П. Психология активности человека: Психологические механизмы и приемы саморегуляции.](#) – М.: КД Либроком, 2014.
7. **Индивид, субъект, личность, индивидуальность в дифференцированной представленности и интегральном определении человека / От редколлегии Э.В.Сайко // Мир психологии. - 2007. - № 1 (49). – С.3-12.**
8. **Капрара Дж., Сервон Д. Психология личности.** – СПб.: «Питер», 2003.
9. Ковалев А.Г. Психологическая структура личности // Общая психология / Под ред. В.В.Богословского. – М.: Просвещение, 1981. – С.70-73.
10. Ковалев А.Г. Психология личности. – М., 1970.
11. Козубовский В.М. Общая психология: личность. – Минск, 2006.
12. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 2005.
13. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2-х т. Т.2. – М.: Педагогика, 1983. – С.195-200.
14. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості. – К., 2003.
15. Логинова Н.А. Разработка проблемы биологического и социального в комплексных исследованиях человека в целях психологического познания // Мир психологии. – 2006. - №1. – С.85-95.
16. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984.
17. Максименко С.Д. Психологія особистості. – К.: Вид-во Тов. КММ, 2007.
18. Максименко С.Д., Мул С.А. Структура особистості: теоретико-методологічний аспект // Проблеми сучасної психології. - 2009. - Випуск 6. Частина 1. – С.3-13.

- 19.Маркин В. Н. Личность в категориальном ряду: индивид, субъект, личность, индивидуальность (психолого-акмеологический анализ) // Мир психологии. – 2007. - № 1. – С.45-54.
- 20.Мерлин В.С. Структура личности: характер, способности, самосознание. – Пермь, 1990.
- 21.Мироненко И.А. Современные теории в психологии личности. – СПб., 2003.
- 22.Палей И.М., Гербачевский В.К. Проблемы личности в курсе психологии. – Л.:ЛГУ, 1972.
- 23.Петровский А.В. Вопросы истории и теории психологии: Избранные труды. – М.: Педагогика, 1984. – С. 228-257.
- 24.Платонов К.К. О системе психологи. – М.: Мысль, 1972. - С.121-145, 178-184.
- 25.Платонов К.К. Структура и развитие личности. – М.: Наука, 1986.
- 26.Психология личности : учебно-методический комплекс / Авт.-сост. **И. Н. Базаркина, Л. В. Сенкевич, Д. А. Донцов.** – М.: **Человек, 2014.**
- 27.[Психология личности : хрестоматия : в 2 т.](#) – М.: Бахрах-М Издательский дом, 2013.
- 28.Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. Горностая П.П., Титаренко Т.М. – К.: Рута, 2001.
- 29.Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб./ [Мельничук О.Б.](#), [Пасічник Р.Ф.](#), [Вольнова Л.М.](#) та ін. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009.
- 30.Реан А.А. Психология личности. – СПб.: Питер, 2013.
- 31.Рибалка В.В. Психологічна структура особистості // Психологія /За ред.. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – С. 116-122.
- 32.Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології. –К., 2006.
- 33.Розум С.И. Психология социализации и социальной адаптации человека. – 2006.
- 34.Руденко А.М. Психология в схемах и таблицах. – М.: Феникс, 2015.
- 35.Симонов П.В., Ершов П.М. Темперамент. Личность. Характер. – М.: Наука, 1984.
- 36.Теории личности в западноевропейской и американской психологии: Хрестоматия по психологии личности / Ред.- сост. Д.Я.Райгородский. – Самара: Дом «Бахрах», 1996.
- 37.Фельдштейн Д.И. Социализация и индивидуализация — содержание процесса социального взросления// Социальное развитие в пространстве-времени детства. – М.: Моск. психолого-социальный институт / Флин-та, 1997. – С.67 – 141.
- 38.Фрейд. А. Психология Я и защитные механизмы. – М., 1993.
- 39.Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції. – К., 2006.
- 40.Хохліна О.П. До проблеми суті саморегуляції особистості // Перспективи втілення демократичних цінностей та реалізації прав людини в Україні: матеріали підсумкової наук.-теор. конф. студентів, Київ, 24 квітня 2013 року. К.: Алерта. – 2013. – С. 290-292.
- 41.Хохліна О.П. Загальна психологія. Соціальна психологія. Захист бакалаврської роботи: Методичні рекомендації з підготовки до державної атестації. Для підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр» за напрямом 6.030102 «Психологія» галузі знань 0301 «Соціально-політичні науки» / О.П.Хохліна, С.Л.Горбенко. – К.: НАВС, 2014. – 168 с.

42. Хохліна О.П. Загальна психологія: Хрестоматія. Навчальний посібник / Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. – К.: Істина, 2013. – 736 с.
43. Хохліна О.П. Особистість у контексті проблеми соціалізації аномальної дитини / Хохліна О.П. // Зб. наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені І.Огієнка. Серія соціально-педагогічна. Вип. 20. У двох частинах. Частина 1. – Кам'янець-Подільський: Медобори-20006, 2012. – С.257-265.
44. Хохліна О.П. Психолого-педагогічне забезпечення соціалізації дитини в освітньому закладі: теоретичний аспект проблеми / Хохліна О.П. // Актуальні проблеми психології: Зб. наук. пр. Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. Том XI. – Соціальна психологія. – Вип. 6. – Книга П. – С. 416-424.
45. Хохліна О.П. Саморегуляція як показник особистісного зростання учнів спеціальних освітніх закладів / Хохліна О.П., Хохліна І.В. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / за ред. О.М.Вержиховської, В.І.Співака. – Вип. 4. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2013. – С. 226-231.
46. Хохліна О.П. Суть особистості у змісті підготовки фахівців у галузі психології / Хохліна О.П. // Актуальні питання психологічного забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Тези науково-практичного семінару «Актуальні питання психологічного забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах» (28 листопада 2013 року). – К., ННПП НАВС, 2013. – С. 5-7.
47. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (Основные положения, исследования и применение). – СПб.: Питер, 2014.
48. Щукина М.А. Направления исследований саморазвития личности в современной зарубежной психологии // Вопросы психологии. - 2014. - №4. – С.94-106.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://psychologiya.com.ua/knigi-po-psixologii.html>
2. <http://www.psy.msu.ru/science/vestnik/index.html> - Вестник Московского университета. Серия 14, Психология
3. <http://www.voppsy.ru/> - Вопросы психологии (журнал)
4. <http://psychologiya.com.ua/psixologicheskij-slovar.html>
5. <http://www.childpsy.ru/lib/books/id/8180.php>
6. <http://mhp-journal.ru>

Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчальних занять

Здобувачі вищої освіти мають право на:

- навчання впродовж життя;
- якісні освітні послуги;
- справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насилля та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоду здоров'ю здобувача вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- виконувати вимоги програми навчальної дисципліни, дотримуючись принципу академічної доброчесності;
- поважати гідність, права та свободи, законні інтереси усіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти.

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40
Умови допуску до підсумкового контролю	За умови відсутності пропусків занять та незадовільних оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
85-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	F	необхідне перескладання
1-34		Fx	необхідне повторне вивчення курсу